

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Spriedums

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2002. gada 21. oktobrī

lietā nr. 2002-05-010306

“Par likuma “Par akcīzes nodokli” 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas, kā arī Ministru kabineta 2000. gada 10. oktobra noteikumu nr. 349 “Muitas procedūras – ievēšana uz laiku – izpildes kārtība” 24. punkta daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem muitas maksājumiem atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 105. pantam, 1990. gada 26. jūnija Stambulas konvencijas par pagaidu ievēšanu 2. panta otrajai daļai un šīs konvencijas C pielikuma 7. pantam un 9. panta otrajai daļai, kā arī 1973. gada 18. maija Kioto konvencijas par muitas procedūru vienkāršošanu un harmonizēšanu F3 pielikuma 30. un 34. standartam”

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Ilma Čepāne, Romāns Apsītis, Juris Jelāgins, Andrejs Lepse, Ilze Skultāne un Anita Ušacka,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu, Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. un 6. punktu un 17. panta pirmās daļas 8. punktu,

rakstveida procesā izskatīja lietu

“Par likuma “Par akcīzes nodokli” 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas, kā arī Ministru kabineta 2000. gada 10. oktobra noteikumu nr. 349 “Muitas procedūras – ievēšana uz laiku – izpildes kārtība” 24. punkta daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem muitas maksājumiem atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 105. pantam, 1990. gada 26. jūnija Stambulas

konvencijas par pagaidu ievēšanu 2. panta otrajai daļai un šīs konvencijas C pielikuma 7. pantam un 9. panta otrajai daļai, kā arī 1973. gada 18. maija Kioto konvencijas par muitas procedūru vienkāršošanu un harmonizēšanu F3 pielikuma 30. un 34. standartam”.

Konstatējošā daļa

1999. gada 25. novembrī Saeima pieņēma likumu “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 1999. gada 9. decembrī. Pieteikuma iesniegšanas brīdī likuma 4. panta 3. punkta redakcija ir šāda:

“Nodokļa maksātāji ir:

[...]

3) fiziskās vai juridiskās personas vai ar līgumu saistītas fizisko vai juridisko personu grupas, kas vieglos automobiļus vai motociklus ievēd uz laiku saskaņā ar Muitas likumu;

[...]”

Savukārt likuma 10. panta piektās daļas redakcija pieteikuma iesniegšanas brīdī ir šāda:

“Fiziskā un juridiskā persona aprēķināto nodokli par vieglajiem automobiļiem un motocikliem, kuri ievēsti uz laiku, maksā saskaņā ar Muitas likumu.”

2000. gada 10. oktobrī Ministru kabinets, pamatojoties uz Muitas likuma 24. panta otro daļu, 25. pantu un 36. panta otro daļu un likuma “Par muitas nodokli (tarifiem)” 22. panta 18. punktu, izdeva noteikumus nr. 349 “Muitas procedūras – ievēšana uz laiku – izpildes kārtība” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi nr. 349), kuri stājās spēkā 2000. gada 1. novembrī. Noteikumu 24. punkts reglamentē:

“Latvijas fiziskā persona, ievēdot uz laiku ārvalsts personas transportlīdzekli, kuru izmanto tikai personiskajām vajadzībām un nekomerciālos nolūkos (turpmāk – privātais transportlīdzeklis), saņem atļauju šo noteikumu 14. un 15. punktā noteiktajā kārtībā. Attiecīgajam transportlīdzeklim piemērojams daļējs atbrīvojums no muitas maksājumiem.”

Muitas likuma 35. pants noteic, ka ievēšana uz laiku ir muitas procedūra, kas ļauj izmantot preces muitas teritorijā vai ārpus tās robežām, pilnīgi vai daļēji atbrīvojot šīs preces no muitas maksājumiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un nepiemērojot attiecībā uz tām tirdzniecības politikas pasākumus.

Ar Saeimas 1999. gada 20. maija likumu "Par 1990. gada 26. jūnija Stambulas konvenciju par pagaidu ievešanu" minētā konvencija (turpmāk – Stambulas konvencija) tika ratificēta un Latvijas Republikā stājās spēkā 1999. gada 16. oktobrī. Tās 2. panta otrā daļa paredz, ka, nekaitējot E pielikuma noteikumiem, nelietojot ekonomiska rakstura importa ierobežojumus vai aizliegumus, pagaidu ievešana jānodrošina ar noteikumiem atbilstošu pilnīgu atbrīvošanu no ievadmitas maksājumiem.

Konvencijas C pielikuma 5. pants paredz, ka, "lai lietotu atvieglojumus, kurus nodrošina šis pielikums,

- (a) transporta līdzekļiem komerciālai lietošanai jābūt reģistrētiem citā teritorijā, nevis pagaidu ievešanas teritorijā, uz personas vārda, kas reģistrēta vai dzīvo pastāvīgi citā teritorijā nekā pagaidu ievešanas teritorija, un tos jāieved un jālieto personām, kas no šādas teritorijas darbojas;
- (b) transporta līdzekļiem privātai lietošanai jābūt reģistrētiem citā teritorijā, nevis pagaidu ievešanas teritorijā, uz personas vārda, kas reģistrēta vai dzīvo pastāvīgi citā teritorijā nekā pagaidu ievešanas teritorija, un tie jāieved un jālieto personām, kas dzīvo šādā teritorijā".

Savukārt Stambulas konvencijas C pielikuma 7. pants noteic, ka, "neraugoties uz pielikuma 5. panta noteikumiem,

- (a) transporta līdzekļus komerciālai lietošanai var lietot arī trešās personas, pat ja tās ir reģistrētas vai pastāvīgi dzīvo pagaidu ievešanas teritorijā, kuras atbilstoši pilnvarojušas personas, kam nodrošināta pagaidu ievešana un kas darbojas to vārdā;
- (b) transporta līdzekļus privātai lietošanai var lietot trešās personas, kuras atbilstoši pilnvarojušas personas, kam nodrošināta pagaidu ievešana. Katra Līgumslēdzēja Puse var atļaut lietošanu personām, kas pastāvīgi dzīvo tās teritorijā, īpaši ja šādi transporta līdzekļi tiek lietoti tās personas vārdā, kurai nodrošināta pagaidu ievešana, un pēc tās instrukcijām".

Konvencijas C pielikuma 9. panta otrā daļa paredz, ka transportlīdzekļi privātai lietošanai var palikt pagaidu ievešanas teritorijā uz sešus mēnešus ilgu termiņu, nepārtrauktu vai pārtrauktu, katros divpadsmit mēnešos.

Ar Saeimas 1998. gada 15. oktobra likumu "Par 1973. gada 18. maija Kioto starptautisko konvenciju par muitas procedūru vienkāršošanu un harmonizēšanu"

minētā konvencija (turpmāk – Kioto konvencija) tika ratificēta un Latvijas Republikā stājās spēkā 1999. gada 3. oktobrī. Saskaņā ar šo likumu Latvijas Republika apņēmas piemērot arī konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standartu. 30. standarts paredz, ka atvieglojumi, kuri tiek piešķirti privātās lietošanas transportlīdzekļiem saskaņā ar Kioto konvenciju, "jāpiemēro, ja tie ir nerezidentu īpašumā vai viņu iznomāti vai izīrēti un ja tie tiek ievesti ar, pirms vai pēc ceļotājiem". Savukārt 34. standarts noteic, ka pēc ieinteresētās personas pieprasījuma un tādu iemeslu dēļ, kurus muitas iestādes uzskata par pamatotiem, tām jāpagarina jebkurš sākotnēji fiksētais laika limits pagaidu ievēšanai.

Pieteikuma iesniedzējs – Valsts civiltiesību birojs (turpmāk – pieteikuma iesniedzējs) – apstrīd likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas un Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkta daļā par transportlīdzekļiem piemērojamiem maksājumiem atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 105. pantam, Stambulas konvencijas 2. panta otrajai daļai, C pielikuma 7. pantam un 9. panta otrajai daļai, kā arī Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standartam. Pieteikuma iesniedzējs norāda - ja Latvijas rezidentam ir vajadzība ievest Latvijā uz laiku līdz sešiem mēnešiem savām vajadzībām un nekomerciālos nolūkos sev piederošu, īrētu, nomātu vai patapinātu transportlīdzekli vai arī ja ārvalsts persona vēlas ievest Latvijā uz laiku līdz sešiem mēnešiem savām vajadzībām un nekomerciālos nolūkos sev piederošu, īrētu vai patapinātu transportlīdzekli, šīs personas nepamatoti ierobežojot likuma "Par akcīzes nodokli" normas. Šāda kārtība, kas neatbilstot iepriekš minētajām starptautisko konvenciju normām, izrietot no likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Stambulas konvencijas 2. panta otrā daļa kopā ar konvencijas C pielikuma 9. panta otro daļu noteic, ka, ārvalsts personai ievēdot uz laiku līdz sešiem mēnešiem Latvijas Republikas muitas teritorijā transportlīdzekli, kas pieder šai personai un reģistrēts uz tās vārda ārvalsts teritorijā, šim transportlīdzeklim piemērojams pilns atbrīvojums no muitas maksājumiem. Taču, pēc pieteikuma iesniedzēja domām, likuma "Par akcīzes nodokli" 8. panta pirmā daļa, kura paredz, ka "samaksātais nodoklis par vieglo automobili vai motociklu, kuru fiziskā persona vai juridiskā persona izved no Latvijas triju mēnešu laikā, tiek atmaksāts pēc ievēšanas", ir pretrunā ar Stambulas konvenciju, jo ierobežo termiņu,

kura ietvaros persona var uz laiku ievest transportlīdzekli Latvijas Republikas teritorijā, saņemot pilnu atbrīvojumu no muitas maksājumiem.

Pieteikuma iesniedzējs uzsver, ka arī Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. standarts paredz nerezidentam sešu mēnešu termiņu privātās lietošanas transportlīdzekļa ievēšanai. Turklāt pielikuma 34. standarts paredzot, ka “pēc ieinteresētās personas pieprasījuma un tādu iemeslu dēļ, kurus muitas iestāde uzskata par pamatotiem, muitas iestādei jāpagarina jebkurš sākotnēji fiksētais laika limits pagaidu ievēšanai”.

Bez tam saskaņā ar Stambulas konvencijas C pielikuma 7. panta "b" apakšpunktu privātai lietošanai paredzētus transportlīdzekļus varot lietot arī trešās personas, ko atbilstoši pilnvarojušas personas, kurām nodrošināta pagaidu ievēšana (tas ir – ievēšana uz laiku). Turpretī Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkts nosakot - ja Latvijas fiziskā persona ievē uz laiku ārvalsts personas transportlīdzekli, kuru izmanto tikai personiskajām vajadzībām un nekomerciālos nolūkos, attiecīgajam transportlīdzeklim piemērojams tikai daļējs atbrīvojums no muitas maksājumiem.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka šāda uz laiku Latvijas Republikā ievēta transportlīdzekļa aplikšana ar akcīzes nodokli ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantu, jo citās valstīs šāds nodoklis neesot jāmaksā, un tādējādi Latvijā fiziskās un juridiskās personas tiekot nostādītas nevienlīdzīgā situācijā. Turklāt Latvijas Republikas pilsoņi esot nostādīti nevienlīdzīgā situācijā ar ārvalstniekiem, jo pēdējiem, uz laiku ievēdot Latvijas Republikas muitas teritorijā transportlīdzekļus, tiekot piemērots pilns atbrīvojums no muitas maksājumiem saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu nr. 349 61. punktu. Tāpat, pēc pieteikuma iesniedzēja domām, apstrīdētā akcīzes nodokļa uzlikšanas kārtība ierobežojot Satversmes 105. pantā paredzētās personu tiesības uz īpašumu, jo, uzliekot nepamatotu īpašumtiesību apgrūtinājumu, tiekot ierobežotas īpašnieka tiesības netraucēti rīkoties ar savu īpašumu – transportlīdzekli.

Apstrīdētās normas esot pretrunā arī ar Satversmes 89. pantu, jo neatbilstot ne Stambulas konvencijai, saskaņā ar kuru Latvijas Republika esot apņēmusies atvieglot ievēšanu uz laiku, vienkāršojot un harmonizējot procedūras, lai sasniegtu ekonomiskus, humānus, kultūras, sociālus un tūrisma mērķus, ne Kioto konvencijai,

kuras mērķis esot atvieglot ceļotājiem un strādniekiem, kuri uzturas vienā valstī, bet strādā citā, robežu šķērsošanu un uzturēšanos citās konvencijas dalībvalstīs.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdētās likuma “Par akcīzes nodokli” normas,
– **Saeima** – atbildes rakstā pauž viedokli, ka likuma “Par akcīzes nodokli” 4. panta 3. punkts vispārīgi noteic to personu loku, kuras ir akcīzes nodokļa maksātāji. Savukārt likuma 10. panta piektā daļa vispārīgi nosakot, ka persona maksā akcīzes nodokli par vieglajiem automobiļiem un motocikliem, kas ievesti uz laiku. Savukārt ar Muitas likumu un tajā ietvertu deleģējumu Ministru kabinetam (Muitas likuma 35. pants) tiekot reglamentēti gadījumi, kad persona pilnīgi vai daļēji atbrīvojama no muitas maksājumiem. Ar terminu “muitas maksājums”, pēc Saeimas domām, būtu jāsaprot arī akcīzes nodoklis, kas maksājams par vieglajiem automobiļiem un motocikliem.

Saeima atbildes rakstā norāda, ka Stambulas konvencijas C pielikums “Par transportlīdzekļiem” paredz tos transportlīdzekļu veidus un nosacījumus, kādiem transportlīdzeklim jāatbilst, lai saskaņā ar Stambulas konvencijas 2. pantu tam tiktu piemērots pilnīgs atbrīvojums no ievedmuitas maksājumiem. Saskaņā ar Stambulas konvencijas C pielikuma 7. panta "b" punktu Latvijai esot dotas izvēles tiesības lemt, vai piešķirt pilnīgu atbrīvojumu no ievedmuitas maksājumiem ārvalsts personai piederoša transportlīdzekļa lietošanai Latvijas teritorijā tur pastāvīgi dzīvojošām personām (Latvijas rezidentiem).

Stambulas konvencijas C pielikuma 9. panta otrā daļa nosakot termiņu, kādā transportlīdzeklis privātai lietošanai var palikt pagaidu ievēšanas teritorijā, turpretī apstrīdētās likuma “Par akcīzes nodokli” normas šo jautājumu nereglamentē.

Saeima pauž viedokli, ka Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standarts attiecas uz ceļotājiem nerezidentiem, tas ir, personām, kas uz laiku iebrauc tādas valsts teritorijā, kurā parasti nedzīvo. Taču minētie standarti neattiecoties uz ceļotājiem rezidentiem, kas atgriežas, tas ir, personām, kas pēc pagaidu uzturēšanās ārzemēs atgriežas tās valsts teritorijā, kurā parasti dzīvo. Konvencijas F3 pielikuma 30. standarts attiecoties uz konkrētu gadījumu un neaizliedzot piemērot daļēju atbrīvojumu no muitas maksājumiem citos, konvencijā neparedzētos gadījumos. Savukārt konvencijas F3 pielikuma 34. standartā regulētais jautājums neesot

apstrīdēto likuma "Par akcīzes nodokli" normu regulēšanas priekšmets, bet gan tiekot regulēts ar Ministru kabineta noteikumiem, kas izdoti uz Muitas likuma pamata.

Līdz ar to Saeima uzskata, ka tiesiskais regulējums likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punktā un 10. panta piektajā daļā nav pretrunā ar pieteikuma iesniedzēja norādītajām normām, un lūdz pieteikumu daļā par likumu "Par akcīzes nodokli" atzīt par nepamatotu un noraidīt.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto Ministru kabineta noteikumu nr. 349 normu, – Ministru kabinets – atbildes rakstā pauž viedokli, ka Stambulas konvencijas 7. panta "b" apakšpunkts dod Latvijai tiesības lemt par atļauju tās teritorijā dzīvojošai personai lietot ārvalsts personai piederošu transportlīdzekli, ja tā lieto šo transportlīdzekli ārvalsts personas vārdā un saskaņā ar tās instrukcijām. Latvija tādēļ Ministru kabineta noteikumu nr. 349 71. punktā esot noteikusi, ka Latvijas fiziskā persona drīkstot izmantot šādu transportlīdzekli personiskajām vajadzībām tad, ja šāda lietošana nenotiek regulāri un ja šī persona darbojas tāda preču lietotāja uzdevumā vai vārdā, kas ir ārvalsts persona, kura pati ieradusies Latvijā. Ne Stambulas konvencijas 2. panta otrā daļa, ne C pielikuma 7. pants, ne arī konvencija kopumā neuzliekot Latvijai par pienākumu piemērot pilnīgu atbrīvojumu no muitas maksājumiem tiem rezidentiem, kas ieved preces uz laiku savas pastāvīgās dzīvesvietas teritorijā. Ministru kabinets bez tam norāda, ka Stambulas konvencijas C pielikuma 9. panta otrās daļas noteikums esot pilnībā ietverts Ministru kabineta noteikumu nr. 349 64. punktā.

Ministru kabinets uzskata, ka Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. standarts piemērojams gadījumos, kad privātās lietošanas transportlīdzekli valstī lieto nerezidents, tas ir, persona, kas uz laiku iebrauc valstī, kurā parasti nedzīvo. Konvencijas F3 pielikuma 34. standarts esot ietverts Ministru kabineta noteikumu nr. 349 12. punktā.

Lietas sagatavošanas procesā tika pieprasīti paskaidrojumi no Valsts ieņēmumu dienesta. Valsts ieņēmumu dienesta atbildē pausts viedoklis, ka saskaņā ar Stambulas konvencijas jēgu un mērķi nav paredzēta konvencijā iekļauto atvieglojumu piemērošana rezidentam, ja tas uz laiku ievēd preces savas pastāvīgās dzīvesvietas teritorijā. Saskaņā ar konvencijas C pielikuma 7. panta "b" punktu Latvijas Republika

varot pati izvērtēt, vai attiecināt šos atvieglojumus arī uz saviem rezidentiem. Šādu gadījumu paredzot Ministru kabineta noteikumu nr. 349 71. punkts.

Valsts ieņēmumu dienests uzskata, ka Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standarts konvencijas dalībvalstīs attiecināms uz ceļotāju kategoriju – nerezidentiem. Valsts ieņēmumu dienests uzsver - ja persona ievēdot transportlīdzekli Latvijā saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu nr. 349 63. punktu, tai akcīzes nodoklis neesot jāmaksā. Latvijas fiziskajai personai, ievēdot uz laiku ārvalstu personai piederošu transportlīdzekli, piemērojams daļējs atbrīvojums no muitas maksājumiem, tajā skaitā arī no akcīzes nodokļa.

2002. gada 20. septembrī Satversmes tiesā tika saņemts pieteikuma iesniedzēja pārstāvja Valda Cielavas iesniegums, kurā tiesai lūgts izbeigt tiesvedību lietā daļā par apstrīdēto normu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei.

Secinājumu daļa

1.

Ievērojot pieteikuma iesniedzēja pārstāvja iesniegumu, likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas un Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkta daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem muitas maksājumiem atbilstība Satversmes 89., 91. un 105. pantam šajā spriedumā netiek izvērtēta.

2.

Likums "Par akcīzes nodokli" noteic ar akcīzes nodokli apliekamo preču veidus, akcīzes nodokļa likmes un vispārīgos akcīzes nodokļa maksāšanas noteikumus. Satversmes tiesa piekrīt Saeimas viedoklim, ka likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkts neietver norādi, ka jebkurai fiziskajai vai juridiskajai personai, kas Latvijā uz laiku ievēdot vieglo automobili vai motociklu, ir pienākums maksāt akcīzes nodokli, bet tikai paredz, ka akcīzes nodokļa maksātājs var būt arī fiziskā vai juridiskā persona, kura Latvijā ievēdot vieglo automobili vai motociklu saskaņā ar Muitas likumā paredzēto muitas procedūru "ievešana uz laiku".

Savukārt likuma "Par akcīzes nodokli" 10. panta piektā daļa ietver norādi, ka fiziskās un juridiskās personas aprēķināto nodokli par vieglajiem automobiļiem un motocikliem, kuri ievesti uz laiku, maksā saskaņā ar Muitas likumu. Pamatots ir Saeimas atbildes rakstā paustais viedoklis, ka tieši Muitas likums regulē tos gadījumus, kad personām, uz laiku ievedot vieglos automobiļus un motociklus, jāmaksā akcīzes nodoklis vai tās ir atbrīvotas no šā maksājuma. Tādēļ, lai noskaidrotu fizisko un juridisko personu pienākumu maksāt akcīzes nodokli par vieglajiem automobiļiem un motocikliem, kas ievesti uz laiku, nepieciešams analizēt vairāku Muitas likuma normu saturu.

Termins "muitas maksājums" definēts Muitas likuma 1. panta 12. punktā un ir nodoklis vai nodeva, ko likumā noteiktajā kārtībā iekasē muitas iestāde. Tāpēc arī akcīzes nodoklis ir uzskatāms par muitas maksājumu, kā to savā atbildes rakstā norāda Saeima.

Muitas likuma 35. pants ietver muitas procedūras "ievešana uz laiku" (jeb "pagaidu ievešana" saskaņā ar Stambulas konvenciju) definīciju un deleģē Ministru kabinetam tiesības noteikt, kādā kārtībā uz laiku ievestie vieglie automobiļi un motocikli pilnībā vai daļēji atbrīvojami no muitas maksājumiem.

3.

Ministru kabineta noteikumi nr. 349 regulē muitas procedūras - ievešana uz laiku - piemērošanas un izpildes kārtību, arī attiecībā uz vieglajiem automobiļiem un motocikliem. Šo noteikumu 24. punkts daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem maksājumiem noteic, ka, Latvijas fiziskajai personai (Stambulas un Kioto konvenciju izpratnē – Latvijas rezidentam) ievedot uz laiku personiskām vajadzībām ārvalsts personai piederošu transportlīdzekli, tam piemērojams daļējs atbrīvojums no muitas maksājumiem. Taču Stambulas un Kioto konvenciju normas, uz kurām norādījis pieteikuma iesniedzējs, regulē tikai gadījumus, kad transportlīdzekli Latvijā uz laiku ieved nerezidents jeb ārvalsts fiziskā vai juridiskā persona. Tādējādi Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkta daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem maksājumiem tiesiskās regulēšanas priekšmets ir atšķirīgs no Stambulas konvencijas 2. panta otrās daļas un C pielikuma un Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standarta tiesiskās regulēšanas priekšmeta.

Stambulas konvencijas E pielikuma 1. pants noteic, ka:

"(a) termins "preces, kas ievestas daļēji atbrīvotas no ievadmuitas maksājumiem" nozīmē preces, kuras ir minētas šīs konvencijas citos pielikumos, bet kuras neatbilst visiem nosacījumiem, kas tajos noteikti, lai nodrošinātu pagaidu ievēšanu ar pilnīgu atbrīvošanu no ievadmuitas maksājumiem, un preces, kas nav minētas šajos citos pielikumos un kuras tiek ievestas pagaidu lietošanai, piemēram, ražošanas vai darba projektiem;

(b) termins "daļēja atbrīvošana" nozīmē atbrīvošanu no kopējā ievadmuitas maksājumu daudzuma daļas maksāšanas, kura būtu citādi jāmaksā, ja preces būtu muitotas pašmāju lietošanai datumā, kad tās tika pakļautas pagaidu ievēšanas procedūrai".

Savukārt pielikuma 2. pants paredz, ka "precēm, kas minētas šī pielikuma 1. panta (a) apakšpunktā, jānodrošina pagaidu ievēšana ar daļēju atbrīvošanu saskaņā ar Stambulas konvencijas 2. pantu". No šīm Stambulas konvencijas normām izriet, ka gadījumā, kad Latvijas rezidents uz laiku ievēd Latvijā personiskai lietošanai attiecīgu ārvalsts personai piederošu un ārvalstī reģistrētu transportlīdzekli, saskaņā ar konvencijas E pielikumu transportlīdzeklim piemērojams daļējs atbrīvojums no muitas maksājumiem. Tādejādi Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkts daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem maksājumiem atbilst Stambulas konvencijas E pielikumam.

4.

Jāņem vērā, ka Stambulas konvencijas 2. panta otrajā daļā minētais pilnīgais atbrīvojums no muitas maksājumiem uz laiku privātai lietošanai ievēstiem transportlīdzekļiem piemērojams, ja tie atbilst šādiem konvencijas C pielikuma 5. panta "b" punktā minētajiem kritērijiem:

- 1) transportlīdzekli ievēd ārvalsts persona;
- 2) transportlīdzeklis pieder ārvalsts personai, un
- 3) transportlīdzeklis reģistrēts ārvalstī.

Ministru kabineta noteikumu nr. 349 63. punktā ietvertais regulējums pilnībā atbilst šīm Stambulas konvencijas normām, jo tas noteic, ka ievēšanu uz laiku ar pilnu atbrīvojumu no muitas maksājumiem piemēro privātajam transportlīdzeklim, ja to ievēd ārvalsts persona, ja ārvalsts persona to lieto personiskajām vajadzībām un transportlīdzeklis ir reģistrēts ārvalstī uz ārvalsts personas vārda vai persona

dokumentāri pierāda, ka transportlīdzeklis, kas nav reģistrēts Latvijā, pieder ārvalsts personai.

Stambulas konvencijas C pielikuma 7. panta "b" punkts paredz priekšnosacījumus tam, lai transportlīdzekli, kurš atbilst pielikuma 5. panta "b" punktā ietvertajiem kritērijiem, varētu lietot citas, trešās personas. Turklāt saskaņā ar šo normu katra konvencijas dalībvalsts var atļaut saviem rezidentiem lietot ārvalstu personu uz laiku ievestos transportlīdzekļus, īpaši tādā gadījumā, ja šāda lietošana notiek pēc transportlīdzekli ievedušās personas instrukcijām un tās vārdā. Latvijas Republika ir reglamentējusi priekšnoteikumus šāda transportlīdzekļa lietošanai Latvijas rezidentiem Ministru kabineta noteikumu nr. 349 71. punktā, kurš paredz šīs tiesības Latvijas rezidentam, ja tas rīkojas pēc transportlīdzekļa īpašnieka pilnvarojuma vai viņa uzdevumā un attiecīgo transportlīdzekli nelieto regulāri.

Stambulas konvencijas C pielikuma 9. panta otrā daļa, uz kuru arī atsaucies pieteikuma iesniedzējs, regulē parasto termiņu, kādā transportlīdzeklis, kurš ievests konvencijas dalībvalstī uz laiku, var palikt tās teritorijā. Saskaņā ar minēto normu šis termiņš ir pārtraukti vai nepārtraukti seši mēneši jebkuru divpadsmit mēnešu laikā. Kā pareizi savā atbildes rakstā norādījis Ministru kabinets, atbilstošs termiņš paredzēts arī Ministru kabineta noteikumu nr. 349 64. punktā.

5.

Kioto konvencijas dalībvalstis saskaņā ar tās 2. pantu (ievērojot grozījumus Kioto konvencijā, kurus paredz ratificētais Protokols par grozījumiem šajā konvencijā) apņemas ievērot konvencijas pielikumos ietvertos standartus un rekomendētās prakses. Abi standarti, uz kuriem atsaucas pieteikuma iesniedzējs, atrodami F3 pielikuma sadaļas "Iebraukšanas noteikumi" "a" apakšsadaļā "Nerezidenti". Tādējādi šie standarti attiecināmi uz gadījumu, kad konvencijas dalībvalstī iebrauc nerezidents jeb ārvalsts persona. Latvijas Republikā abi šie standarti ir piemērojami, ja valsts teritorijā iebrauc ārvalsts persona, kura nav Latvijas rezidents.

Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. standarts piešķir tiesības nerezidentiem, kuri iebrauc konvencijas dalībvalstī, saņemt atvieglojumus attiecībā uz privātās

lietošanas transportlīdzekļiem arī gadījumos, ja tie ir nerezidentu iznomāti vai izīrēti un ja tie tiek ievesti pirms, pēc vai kopā ar nerezidentiem. Šīs normas saturs atrodams Ministru kabineta noteikumu nr. 349 63. punktā, kurš uz laiku ievedamo transportlīdzekļu kritēriju lokā iekļauj arī tādu iespēju, ka transportlīdzeklis pieder citai ārvalsts personai, nevis tā ievēdamam. Turklāt Muitas likuma 18. pants ļauj personām veikt muitas procedūras ar pārstāvju starpniecību. Tas ļauj ārvalsts personai veikt muitas procedūru - ievēšana uz laiku -, pašai klāt neesot, ar pienācīgi pilnvarota pārstāvja starpniecību, ja kaut kādi apstākļi kavē ārvalsts personu veikt šo procedūru.

Kioto konvencijas F3 pielikuma 34. standarts paredz, ka muitas iestādei pēc ieinteresētās personas lūguma jāpagarina pagaidu ievēšanai noteiktais termiņš tādu iemeslu dēļ, kuri, pēc Muitas iestādes ieskata, ir pamatoti. Kā atbildes rakstā norādījis Ministru kabinets, šādu pienākumu Latvijas Republikas muitas iestādēm paredz arī Ministru kabineta noteikumu nr. 349 12. punkts.

6.

Ievērojot iepriekš minēto, likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkts un 10. panta piektā daļa un Ministru kabineta noteikumu nr. 349 24. punkts daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem maksājumiem nav pretrunā ar Stambulas konvencijas 2. panta otro daļu, C pielikuma 7. pantu un 9. panta otro daļu, kā arī ar Kioto konvencijas F3 pielikuma 30. un 34. standartu.

7.

No lietai pievienotajiem materiāliem izriet, ka, iespējams, pastāv nepilnības vai pat kļūdas, piemērojot muitas procedūru – ievēšana uz laiku – vieglajiem automobiļiem vai motocikliem, kuri tiek ievesti Latvijā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantu Satversmes tiesas kompetencē neietilpst pienākums izvērtēt tiesību normu piemērošanu. Izpildvaras iestādēm un amatpersonām, kuras piemēro muitas tiesību normas, jāņem vērā likuma "Par nodokļiem un nodevām" 7. panta pirmā daļa, kura noteic - ja Saeimas apstiprinātajos starptautiskajos līgumos ir noteikta citāda nodokļu aprēķināšanas vai maksāšanas kārtība nekā Latvijas Republikas nodokļu likumos, piemēro šo starptautisko līgumu noteikumus. Tāpat iestādēm un amatpersonām jāņem vērā Muitas likuma 5. pants, kurš paredz - "ja

starptautiskajā līgumā, kuru Saeima ir apstiprinājusi, paredzēti citādi noteikumi nekā šajā likumā, piemērojami starptautiskā līguma noteikumi".

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29.panta pirmās daļas 1. punktu, 30., 31. un 32. pantu, tiesa

nosprieda:

1. Izbeigt tiesvedību lietā daļā par likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punkta un 10. panta piektās daļas, kā arī Ministru kabineta 2000. gada 10. oktobra noteikumu nr. 349 "Muitas procedūras – ievēšana uz laiku – izpildes kārtība" 24. punkta daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem muitas maksājumiem atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 105. pantam.

2. Atzīt likuma "Par akcīzes nodokli" 4. panta 3. punktu un 10. panta piekto daļu un Ministru kabineta 2000. gada 10. oktobra noteikumu nr. 349 "Muitas procedūras – ievēšana uz laiku – izpildes kārtība" 24. punktu daļā par transportlīdzeklim piemērojamiem muitas maksājumiem par atbilstošu 1990. gada 26. jūnija Stambulas konvencijas par pagaidu ievēšanu 2. panta otrajai daļai un šīs konvencijas C pielikuma 7. pantam un 9. panta otrajai daļai, kā arī 1973. gada 18. maija Kioto konvencijas par muitas procedūru vienkāršošanu un harmonizēšanu F3 pielikuma 30. un 34. standartam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Satversmes tiesas sēdes priekšsēdētājs

A. Endziņš